

УДК 929 Б. Гаврилишин:061.2 Пласт

DOI https://doi.org/10.32782/2305-9389/2022.27.06

БОГДАН ГАВРИЛИШИН І ПЛАСТ

Гаврилишин Петро,

кандидат історичних наук,

доцент кафедри міжнародних відносин,

докторант

Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

ORCID ID: 0000-0002-1187-9028

У статті висвітлюється частина життя українського вченого та відомого мецената Богдана Дмитровича Гаврилишина (1926–2016 рр.), пов'язана зі скаутською організацією «Пласт».

З огляду на його непересічну біографію, внесок у розвиток Пласту в Україні, практичну діяльність у вигляді його трирічного очолення Крайової пластової ради (2006–2008 рр.), заснування Фонду розвитку Пласту він став одним із найвідоміших членів Пласту за всю його історію. Автором акцентується на вивченні впливу Пласту на особистість Богдана Гаврилишина, висвітлюється його зустріч із видатним представником українського церковного життя Андреем Шептицьким.

На основі аналізу наукової літератури та архівних джерел автором публікації обґрунтовано думку про те, що світогляд і патріотизм Б. Гаврилишина розвивалися в середовищі української пластової молоді як у Галичині, так і в діаспорі в Канаді. Навички, здобуті у Пласті, патріотичний світогляд, а особливо щоденне завдання зробити одну добру справу, вміння бути лідером дали поштовх до їх практичного застосування впродовж усього його подальшого життя.

У більш зрілому віці, уже перебуваючи на пенсії, він присвятив себе Україні, зокрема допомагав розвитку Пласту в Україні. Зазначаються здобутки й невдачі Богдана Гаврилишина в інтеграції Пласту до світового скаутського руху.

Ключові слова: Богдан Дмитрович Гаврилишин, Пласт, скаути, Андрей Шептицький, табори Ді-Пі, курінь «Лісові Чорти», Крайова пластова рада, Фонд розвитку Пласту.

Havrylyshyn Petro. Bohdan Hawrylyshyn and Plast

The article highlights a part of the life of the Ukrainian scientist and famous philanthropist Bohdan Dmytrovych Hawrylyshyn (1926–2016), connected with the Plast scouting organization.

Considering his unique biography, contribution to the development of Plast in Ukraine, practical activities in the form of his three-year leadership of the Regional Plast Council (2006–2008), founding of the Plast Development Fund, he became one of the most famous members of Plast throughout its history. The author emphasizes the study of Plast's influence on the personality of Bohdan Hawrylyshyn, highlights his meeting with the outstanding representative of Ukrainian church life, Andrey Sheptytskyi.

Based on the analysis of scientific literature and archival sources, the author of the publication substantiates the opinion that B. Hawrylyshyn's worldview and patriotism developed in the environment of the Ukrainian stratum youth both in Galicia and in the diaspora in Canada. The skills acquired in Plast, a patriotic worldview, especially the daily task of doing one good deed, the ability to be a leader gave impetus to their practical application throughout his subsequent life.

At a more mature age, already retired, he devotes himself to Ukraine, in particular, he also helps the development of Plast in Ukraine. The achievements and failures of Bohdan Hawrylyshyn in the integration of Plast into the world scouting movement are noted.

Key words: Bohdan Dmytrovych Hawrylyshyn, Plast, scouts, Andrey Sheptytskyi, D. P. camps, Lisovy Chorty smokehouse, Regional Plast Council, Plast Development Fund.

Важко переоцінити роль і значення скаутської організації «Пласт» в історії України ХХ – початку ХХІ ст. Завданням Пласту є сприяння всебічному патріотичному вихованню та самовихованню української молоді на засадах християнської моралі. Як неополітична й позаконфесійна організація, Пласт виховував і виховує свідомих, відповідальних та повновартісних громадян місцевої, національної і світової спільнот, провідників українського суспільства, які беруть на себе ношу відповідальності за українську справу. Серед його видатних членів і вихованців можемо згадати Петра Франка, Олександра Тисовського, Олену Степанів, Степана Бандеру, Романа Шухевича, Миколу Лебідя, Лева Ребета, Миколу Колессу, Ореста Субтельного, Бориса Гудзяка, Любомира Гузара, а також Богдана Гаврилишина (1926–2016 рр.) – українського, канадського, швейцарського економіста, громадського діяча, мецената, колишнього члена Римського клубу, іноземного члена Національної академії наук України, президента Фонду Богдана Гаврилишина, громадянина Канади [3].

Мета статті – висвітлити ту частину життя Богдана Гаврилишина, яка пов’язана з Пластом – національною скаутською організацією України. Цією публікацією прагнемо започаткувати та ввести в науковий дискурс дослідження життєпису згаданої видатної історичної особи з огляду на її значний вплив на українські та навіть деякою мірою світові справи. Для цього нами залучено широкий спектр доступних на цей час, в умовах військових дій, джерел інформації.

Б. Гаврилишин був членом Пласту – національної скаутської організації України – з 1937 р., належав до куреня «Лісові Чорти» з 1946 р. У 2006–2008 рр. був головою Крайової пластової ради – законодавчого органу Пласту.

До найважливіших подій періоду, коли він проживав у II Речі Посполитій, Богдан Гаврилишин відносив саме два пластові таборування в Карпатах в Остодорі неподалік від р. Лімниця. Це близько 2 км ходу від села Підлюте, літньої резиденції митрополита Андрея Шептицького, голови Української католицької церкви та опікуна Пласту [4, с. 16]. Частину своїх маєтків у Карпатах він подарував на пластові табори: гору Сокіл – на юнацький табір, а площу неподалік своєї літньої резиденції в Підлютому – на табір новачтва Остодір, названий його іменем [10, с. 21]. Так, на брамі табору був напис «Діточа оселя ім. Митр. А. Шептицького на Остодорі». Вона почала діяти вже після заборони Пласту, яку здійснила польська влада в 1930 р. Офіційно табори проводила Комісія виховних осель і мандрівок молоді (1932–1939 рр.) [10, с. 266]. Митрополит любив перебувати серед пластуни, говорити з ними, вислуховувати їхні проблеми. Так, з огляду на його паралізовані ноги пластуни навіть змайстрували спеціальні ноші, щоб виносити його на плечах до свого товариства. Окрім безпосередньої підтримки пластуни після заборони «Пласту», Кир Андрей ініціював також створення Католицької асоціації української молоді «Орли», що продовжувала працю з молоддю наближеними до пластових методами та проводила літні табори у Крилосі коло Галича, на Соколі, у Страдчі коло Янова та в Михайлівцях неподалік Рогатина [10, с. 21].

У своїх спогадах «Залишаюсь українцем» Богдан Гаврилишин писав: «Початок мого довічного пластуництва відбувся завдяки моєму братові Михайлу. Хоча в батька щодо мене були великі амбіції, він рідко говорив зі мною й лише раз сказав: «Бог дав тобі трохи таланту і твій обов’язок – його використати». Він зробив висновок, що я добре навчатимусь у школі, і ніколи не перевіряв та не цікавився тим, що і як я вчив і розвивав. Саме тому брат став моїм другим батьком. Улітку 1937 р. Михайло записав мене до мого першого пластового табору. Він приїхав зі Львова, де навчався в університеті, привіз мені пластовий однострій, рюкзак, необхідне обладнання, перед цим записавши мене до одномісячного табору. Він переконав маму відпустити мене самого в довгу подорож до табору, назустріч чудовим пригодам» [4, с. 16].

У ході історії Пласт виробив свою особливу субкультуру. Під терміном «субкультура», на переконання Марини Гримич, мається на увазі «комунікативна система, що самовідтворюється в часі». На всіх історичних етапах свого розвитку Пласт був насамперед ігровою субкультурою, де особливу роль відігравали випробування та ритуали [5, с. 5].

Б. Гаврилишин писав: «Саме в цьому першому таборі я навчився дисципліни, дізнався, як бути хорошим членом команди, та пережив кілька справжніх пригод, таких як ночівля в колибі на вологому снігу та лише чашка гарячої води на вечерю. Це сталося так: одного ранку ми вирушили в одноденну пішу мандрівку, перейшли річку й піднялися на верхівку гори. В обід погода раптом змінилась і почалася сильна злива. Ми мусили спускатися вниз по слизькому камінню та стежках. Коли дісталися річки, то із жахом побачили, що вода в ній піднялася, зруйнувала дерев’яний місток та віднесла його уламки разом із поваленими деревами. Ми провели вечір у старій хатинці з дірявою стелею, а після «вечері», що складалася з чашки гарячої води з кількома зернятками вівсянки в ній, спробували заснути на мокрому снігу, трусячись від холоду. Наступного ранку, коли вода спала, ми перейшли річку вброд і повернулися до табору, де на нас уже чекав гарячий шоколад та хліб із маслом. Ми були дуже втомлені, але почувалися справжніми героями» [4, с. 16].

Про вплив організації на своє формування Богдан Гаврилишин говорив так: «Найважливішим, що я досягнув у таборі, була сама суть Пласту: присяга, правильна поведінка пластуни, наприклад, робити щодня добре діло; зрозумів, як бути слухняним хлопцем, але в деяких ситуаціях – як бути лідером. Вечорами ми сиділи біля ватри, захоплено дивились на відблиски полум’я і не менш захоплено слухали невеличкі історії, які розповідали наші виховники, про історію України, про її слави, а також принизливі періоди, про стан і потреби нашого суспільства, сподівання впродовж століть здобути незалежність та про необхідність, коли ми виростемо, служити нашому суспільству» [4, с. 16–17].

Тоді ж Богдану Гаврилишину пощастило отримати благословення самого Митрополита Андрея: «Коли я був у таборі, Шептицький перебував у своїй літній резиденції у сусідньому селі Підлюте, тому нам надзвичайно поталанило відвідати його. Він благословив кожного з нас по черзі, сказав кілька слів та пильно подивився у вічі. Мені здалося, що він справді побачив мою душу, хоча в його очах світилася

лише доброта. Пізніше в житті я зустрічав визначних особистостей, проте дуже мало людей наблизилась до цього старого чоловіка з довгою білою бородою, прикутого до інвалідного візка, при цьому справжнього гіганта духу» [4, с. 17].

Наступним етапом у пластовому житті Богдана Гаврилишина було перебування в таборах Ді-Пі (з англ. Displaced Persons, скорочено D. P.) на території Німеччини, де він у квітні 1946 р. офіційно став членом куреня «Лісові Чорти» [1, арк. ч.10/48]. На час закінчення Другої світової війни в Європі налічувалося близько 40 млн переміщених осіб, з них на території Німеччини – близько 11 млн. У 1945 р. союзники уклали низку угод про їх репатріацію (повернення на батьківщину): 11 лютого – між СРСР, США та Великою Британією, 13 березня – між СРСР і Бельгією, 29 червня – між СССР і Францією. У 1946 р. Генеральна Асамблея ООН ухвалила рішення про повернення біженців і Ді-Пі на батьківщину. Водночас було підкреслено, що осіб, які мають вагомі причини не повертатися до країни походження, зокрема політичні, не примушуватимуть до цього [16, с. 693–694].

У цих таборах опинилося багато молоді, яка не встигла отримати повну середню освіту. Вони розуміли, що ті, хто мають досить знань, могли би закінчити середню освіту в тимчасових школах та згодом у країнах, де вони опиняться, зможуть відразу вступати до університетів, а не повторювати рік чи два в середній школі. Б. Гаврилишин писав: «Підручників не було. У класі – лише дошка і крейда, а в нас – олівці й папір. Учителі, однак, були хороші, а ще майже половину класу становили дівчата. Навіть за таких обставин добре було знов повернутися до школи. Невдовзі організували гуртки українського Пласту і мені пощастило вступити в якості старшого пластуна до куреня “Лісові Чорти”, членом якого залишаюсь і донині» [4, с. 40].

Віднаходимо Богдана Гаврилишина на фотографії гуртка «Лис» І-го куреня імені полковника Івана Богуна в Карльсфельді, що датується осінню 1945 р. [8, с. 34]. Б. Гаврилишин був серед учасників Великої пластової ради (ч. 12) під час Ювілейного свята весни в Міттенвальді 5 липня 1947 р. [8, с. 17]. Що цікаво, Богдан Гаврилишин мав порекло (прізвисько) «Мізничник», пізніше «Мізничник-Дипломат» або просто «Дипломат» [1, арк. 7; 8, с. 31, 343].

У книзі «Залишаюсь українцем» він згадує: «Невдовзі я отримав ще кілька важливих уроків. Група українських пластунів збиралася організувати курені для старших пластунів і пластунок. Місько підійшов до мене і сказав: «Ти маєш бути зв’язковим куреня старших пластунів». Здивовано я заперечив: «Як зможу? Я був лише у двох пластових таборах, коли мені було 11 і 12 років. Я майже нічого не знаю про скаутинг». Місько відповів: «Якщо не знаєш, як щось робити, то навчись і будеш це робити добре. Не святі горшки ліплять!»» [4, с. 43].

Хоч перша пластова станиця й осідок Уповноваженого Пласту в Канаді були у Вінніпезі, після переміщення головної канцелярії до Торонто саме тут розмістився осідок Крайової пластової станиці (далі – КПС) і найбільша (з 1951 р.) станиця в Канаді. Установчі сходи торонтського Пласту були організовані Андрієм Хараком 4 квітня 1948 р. Богдана Гаврилишина було обрано головою, а Софію Ярмолюк (Скрипник) – писарем. 23 травня 1948 р. відбулися перші організаційні збори торонтської станиці. А. Харака було обрано станичним, Б. Гаврилишина – референтом пластунів, а Ліду Вахнянин – референткою пластунок. У липні 1949 р. в Торонто було організовано «Пластприят», членами якого були здебільшого довоєнні іммігранти, заохочені А. Хараком підтримати нову організацію. Доки станиця придбала власну оселю, вона могла покладатися на щедрість інших у знаходженні місця для літніх таборів: отців Василян у Грімсбі, монахів Студитів у Вудстоку та окремих українських фермерів. У 1949 р. був організований перший новацький табір під проводом Тоні Горохович з 12 учасниками [14, с. 286].

Однак пластуни – члени куреня «Лісові Чорти» – усе ж підтримували між собою контакт в еміграції. Пластун-сеніор Володимир Бандера згодом напише: «Як бачимо, то хоч розпорошені по світу, ми все-таки стреміли до світової єдності. Через наші «Листи» ділилися з Фамілією своїми успіхами та негараздами такі віддалені самотники, як Влодко Галат у Бразилії та Богдан Гаврилишин у Швейцарії, як теж хвости, що служили в американській та канадській арміях» [8, с. 38].

Новим пластовим етапом для Богдана Гаврилишина стало здобуття незалежності Україною, що сталося невдовзі після його виходу на пенсію з МІМ-Женева, де він працював директором. А це, поряд із заснуванням МІМ-Київ, давало можливість активно долучитися до державотворчих процесів в Україні як раднику президента Л. Кравчука та, зокрема, допомагати Пласту.

Так, у перші роки відновлення Пласту в Україні тут перебувало близько 8 старших фаміліянтів (по 4 у Львові та Києві). У листопаді 1996 р. їх було об’єднано в одне кодро з осідком у Києві під проводом Згуби – канадського дипломата Романа Вашука. Згодом, упродовж 2014–2019 рр., він працював Надзвичайним і Повноважним Послом Канади в Україні, а з 9 грудня 2021 р. призначений бізнес-омбудсменом в Україні. У липні 1997 р. під час Ювілейної Ватри в Карпатах кодро отримало

назву «Гострий камінь» та нового кодлового Карого – Павла Дорожинського, який редагував журнал «Самостійна Україна». Тоді ж у Києві перебували Прем'єр – Микола Плав'юк, останній президент УНР в екзилі, та Мізинчик-Дипломат – Богдан Гаврилишин, який активно впливав на розвиток української держави вже з 1988 р. Мізинчик у будь-який спосіб сприяв розвитку Пласту в Україні. У 2003 р. він став першим українцем, вибраним Baden Powell Fellow, а у 2006 р. був обраний головою Крайової пластової ради України. Що цікаво, усі три київські фаміліанти були відзначені державними орденами [8, с. 61].

У 1997 р., 20–22 липня, Б. Гаврилишин брав участь у святкуванні 75-ліття Великого Племені «Лісові Чорти» в Україні, де 22 липня в Карпатах на Ювілейній Ватрі виступив із розповіддю про свою працю радника Президента України. Під час ватри відбулися іменування, відзначення та привіти від кодел діаспори [8, с. 150].

На ювілейній міжкраєвій пластовій зустрічі в Канаді у 2007 р. з нагоди 95-ліття Пласту на її відкритті одну з промов до 1400 пластунів і пластунок мав Згуба – Роман Вашук (канадський дипломат, Надзвичайний і Повноважний Посол Канади в Україні у 2014–2019 рр., з 9 грудня 2021 призначений бізнес-омбудсменом в Україні), а також від України Мізинчик-Дипломат – Богдан Гаврилишин, якому під час зустрічі всіх фаміліантів голова Коронної Ради передав другу частину прапора «Лісових Чортів», яка тимчасово перебувала у Країні зірок, щоб передати до «Близниці» та еventуально злучити дві частини в одну [8, с. 150].

Завдяки особистим і дружнім контактам Б. Гаврилишина з Президентом України Віктором Ющенком, який був прийнятий у пластуни вже в дорослому віці, у 2008 р. був прийнятий указ Президента України № 279/2008 «Про заходи щодо сприяння розвитку пластового (скаутського) руху в Україні», який істотно посприяв популярності організації та зростанню чисельності її членів.

Питання фінансування було чи не найважливішим для скаутів. Фінансування зростаючої молодіжної організації було найскладнішою проблемою з усіх, з якими стикався Пласт в Україні. На початку свого відновлення Пласт значною мірою залежав від фінансової допомоги, що надходила з діаспори. Проте вона була відносно скромною та недостатньою для зростаючих потреб організації. Були спроби, особливо в 1996–1997 рр., отримати гранти від різних фондів, переважно закордонних. Так, фонд Джорджа Сороса «Відродження» фінансував декілька проєктів [14, с. 366]. Першим головою наглядової ради фонду став відомий українсько-швейцарський учений, економіст і меценат Богдан Гаврилишин. Міжнародний фонд «Відродження» було створено в Києві в 1990 р. із залученням представників різних українських організацій. Це були Юрій Щербак з організації «Зелений світ», Павло Мовчан із «Прогресу», Борис Олійник із «Фонду культури». Вони стали співзасновниками та членами ради директорів Міжнародного фонду «Відродження». До наглядової ради також приєдналися Іван Дзюба, Дмитро Павличко, Володимир Василенко, Валерій Мещеряков, Володимир Савельєв, Сергій Конев, Ігор Юхновський та Валентин Симоненко [4, с. 218].

Пласт України проводив щорічні з'їзди та почав організовувати більші події, такі як крайові та міжкрайові зустрічі. Перше в пострадянській Україні десятиденне пластове Джемборі пройшло наприкінці серпня 1996 р. неподалік села Невицьке на Закарпатті за участю головних членів Пластового проводу діаспори: голови ГПБ Юрія Слюсарчука і його заступника Любомира Романківа, голови ГПР Ореста Гаврилюка, голови КПС США Зенона Голубця, голови КПП Великобританії Ярослава Гавриха та представниці КПС Канади Мотрі Онишук. Делегації скаутів прибули з Молдови, Швеції, Данії, Франції та Австрії. Проведення Джемборі частково спонсорував Міжнародний фонд «Відродження», заснований в Україні Інститутом відкритого суспільства Джорджа Сороса за допомогою члена Пласту з діаспори Богдана Гаврилишина [14, с. 356].

У 2008–2010 рр. Марія Артиш, пластунка з Івано-Франківська, на прохання Богдана Гаврилишина втілила масштабний проєкт з оптимізації діяльності організації, який включав також розроблення першої цілісної стратегії розвитку, проєкту змін до Статуту. Тоді ж вона опрацювала Напрямні діяльності та сформулила Наглядову раду Благодійного фонду Богдана Гаврилишина (який починався як Фонд розвитку Пласту), координувала роботу Комітету з оцінки та моніторингу проєктів [6; 13, с. 241]. У 2009–2011 рр. з ініціативи Б. Гаврилишина вона здобувала ступінь Master of Business Administration (MBA) в МІМ-Київ.

Богдан Гаврилишин долучився й до справи налагодження зв'язків зі скаутами в інших країнах, а насамперед щодо здобуття для Пласту членства у Світовій організації скаутського руху (далі – СОСР). У міжвоєнний період Пласт не визнавався світовою скаутською спільнотою, адже, перебуваючи на території, що входила до складу польської держави, він не міг вступити до СОСР як суто українська організація. Діаспора в повоєнні роки зіткнулася зі схожою проблемою. Світовий скаутський рух не визнавав діаспорні бездержавні організації. Натомість, попри очікування, Пласт у незалежній Україні

також не міг здобути це омріяне членство. Пласт був українською скаутською організацією, що існувала в незалежній українській державі. Ця держава не заперечувала проти його вступу до світового органу. Однак намагання Пласту отримати визнання від СОСР були ускладнені й малоуспішні впродовж наступних декількох років. Можемо говорити про два напрями намагання Пласту налаштувати міжнародні відносини. Перший – контакти зі скаутами сусідніх країн, а другий – відносини із СОСР. І якщо контакти зі скаутами сусідніх держав розвивалися добре, то існували численні проблеми у відносинах із СОСР [14, с. 384].

Контакти Пласту із СОСР були встановлені в 1991 р. Проте в колишньому СРСР заохочувалося створення різних скаутських організацій, і в Україні в той час було з півдесятка таких утворень (хоча жодне з них не було настільки добре організоване й велике, як Пласт). На жаль, деякі із цих скаутських організацій не бажали підтримувати тісніші зв'язки з Пластом, вважаючи його занадто «націоналістичним», «мілітаристським», – діяв стереотип, часто підтримуваний тими, хто був проти незалежності України [14, с. 384]. Дослідник Орест Субтельний зазначає: «Здебільшого це були російськомовні організації, серед яких, проте, існували певні винятки на кшталт незалежної скаутської організації з Дніпропетровська «Скіф» і групи «Січ», заснованої дещо пізніше на сході. Таким чином, ССБ фактично саме собі створило проблему, адже згідно з мандатом організації йому дозволялося мати справу тільки з одним представником скаутів будь-якої країни, а оскільки Пласт був найбільшою та найпотужнішою організацією в Україні, у гру вступали інші фактори» [14, с. 385].

Так, Світове скаутське бюро (далі – ССБ), виконавчий орган СОСР, призначило своїм представником на весь колишній Радянський Союз росіянина, політолога з Москви Александра Бондаря. Пластуни звернули увагу на те, що він симпатизував російськомовним організаціям, зокрема тим, які були спадкоємцями молодіжних організацій СРСР. Ведучи перемовини з А. Бондарем, представники Пласту швидко зрозуміли, що їх не чекають у СОСР, бо бачать у них швидше моноетнічну, ніж крайову організацію державного рівня. Це враження тільки підсилилося, коли А. Бондар запропонував, щоб усі скаутські організації України створили федерацію. Ця спроба провалилася. ССБ перенесло канцелярію А. Бондаря до Гурзуфа у Криму. Відносини Пласту із ССБ сягнули критичної точки в 1998–1999 рр. О. Субтельний зазначає: «Не проінформувавши заздалегідь жодну іншу українську скаутську організацію, ССБ доручило А. Бондарю скликати в Гурзуфі нараду для представників Пласту, «Січі» та СПОК (Спілки піонерських організацій Києва, яка нібито налічувала 3750 членів у 18 областях України) з метою створення спільної для всіх українських скаутів організації, яка тоді начебто могла би стати офіційним членом СОСР. Це викликало заперечення Пласту та призвело до зняття Б. Скребцовим своїх повноважень (як голови Координаційної ради скаутських організацій України) і призначення Богдана Гасюка з Пласту представляти українських скаутів на переговорах із СОСР» [14, с. 385].

Тим часом «Пластовий шлях» опублікував низку статей із міркуваннями про те, чи СОСР узагалі готовий прийняти до своїх лав Пласт. В одній такій статті голова ГПБ Орест Гаврилюк зазначав, що Пласт виконав усі вимоги до членства, проте після того, як він це зробив, ССБ нав'язало нові вимоги. Однак Жак Морейон із ССБ написав, що цілі Пласту «не подібні на цілі скаутингу» та розкритикував організацію за те, що в її назві немає слова «скаутська». Як уже зазначалося, Пласт відреагував на ці звинувачення, змінивши в 1999 р. свою назву на «Національна скаутська організація України “Пласт”». Більше того, він погодився створити разом із піонерами Всеукраїнську спілку громадських організацій «Скаути України» (випередивши в такий спосіб федерацію, створену А. Бондарем під такою самою назвою, проте офіційно не зареєстровану). Богдан Гаврилишин, пластун із діаспори, який працював в Україні, був обраний головою Ради нової спілки. До спілки долучилися шість інших українських скаутських організацій, очікувалося, що невдовзі її приймуть у члени СОСР. Проте ССБ на підставі звіту голови Комітету з питань статутів СОСР Джона Бересдорфа заперечило, що Пласт був «відкритою» організацією (і заявило про конфесійність православного об'єднання «Січ»). У результаті українську заяву на вступ до СОСР було відхилено. Деякі члени проводу Пласту в Україні скаржилися на фальшиву пропаганду та «інформаційну блокаду» стосовно Пласту в СОСР. Пласт був відкритий для всіх, і лише меншість його членів на початку із цим не погоджувалася. Також виглядало, що ніхто не повірив, якою мірою інші так звані скаутські організації відповідають скаутським принципам. Попри цю невдачу надія з'явилася, коли багаторічний пластун Богдан Гаврилишин у 2003 р. став членом Товариства Бейден-Пауела, надзвичайно престижної організації у світі. Прийняття Б. Гаврилишина до цього товариства піднесло авторитет Пласту, очікувалося, що це сприятиме його вступу до СОСР [14, с. 389].

Для СОСР проблема стосунків з українськими скаутами залишалася невирішеною. Так, у 2004 р. заявку на членство в СОСР подала СПОК, проте її було відхилено після інтенсивного лобіювання з боку Пласту, зокрема Богдана Гаврилишина, та втручання президента Віктора Ющенка, який був почесним

пластуном. Було очевидно, що потрібно знайти якийсь компроміс, адже всі українські скаутські організації, зокрема й Пласт, прагнули стати членами цього світового скаутського органу. Після тривалих консультацій було запропоновано створити Національну організацію скаутів України (далі – НОСУ). 27 березня 2007 р. відбувся установчий з'їзд у Києві. Було спочатку вирішено, що нова організація буде складатися з дорослих членів Пласту, СПОКу та «Січі», які мали достатню кваліфікацію для членства. Пізніше було узгоджено, що молоді скаути також можуть ставати членами. Головою керівного органу – Ради НОСУ – став пластун Левко Захарчишин, член СПОКу Валерій Танцюра – його заступником, а Андрій Чесноков – міжнародним комісаром. Був складений статут нової організації, знайдено для неї офіс і найнято оплачуваного працівника. У листопаді 2007 р. вона була зареєстрована в Міністерстві юстиції України. На грудень 2007 р. НОСУ налічувала (принаймні на папері) 2475 членів: 718 жінок, 1546 чоловіків і 200 скаутських провідників. У 2011 р. кількість членів зросла до 4650. Будучи неетнічною, неконфесійною та загальнонаціональною за охопленням, НОСУ відповідала всім вимогам СОСР [14, с. 389].

У середині березня 2008 р. виконуючий обов'язки генерального секретаря СОСР Люк Паніссо відвідав НОСУ в Києві, провів тривалі розмови та висловив своє задоволення домовленістю. У 2008 р. НОСУ звернулася з проханням про вступ до СОСР, і Світовий скаутський комітет на своїй зустрічі 28 лютого – 2 березня 2008 р. дав позитивну рекомендацію. Відповідно, 1 липня 2008 р. НОСУ стала повноцінним членом цього найвищого скаутського органу у світі. Це був компроміс, з яким усі погодилися, хоча він нікого повністю не задовольнив. Українські скаутські організації, чії члени могли належати до НОСУ, не потребували жодних змін у своєму усталеному порядку. Ті з їхніх членів, хто мав таке бажання, могли вступати в НОСУ та брати участь у світових скаутських справах, хто ж цього не бажав, міг цього не робити. Дехто приймав таку домовленість як необхідність, проте не бракувало у Пласті й обурених, як у діаспорі, так і в Україні. На їхню думку, лише Пласт мав право бути в СОСР, адже Пласт був найпершою скаутською організацією ще з 1911 р. Пласт пишався довгою історією, він був найкраще організованою та найбільшою молодіжною організацією в Україні; лише Пласт справді дбав про Україну, адже решта організацій були проросійськими й непатріотичними. Ця ситуація сприймалася як робота на Росію, яка хотіла втримати Україну у сфері свого впливу та не бажала, щоб патріотична українська молодіжна організація була представлена в СОСР. Образа погіршувалася ще й тим, що НОСУ приписали до євразійської групи скаутських організацій, тоді як пластуни прагнули наблизитися до Європи. Ті, хто неохоче співпрацював із НОСУ, сподівалися на те, що діяльність у Пласті буде дорівнювати діяльності в НОСУ, однак цього не ставалося. Деякі намагалися переробити організацію на свій лад. Проте для Пласту боротьба триває й надалі [14, с. 390].

Унаслідок проведеного дослідження можемо дійти висновку, що Пласт вагомо вплинув на формування особистості Богдана Гаврилишина, натомість він, як показав час, допомагав розвитку Пласту в уже набагато старшому віці. Так, очоливши його у 2006–2008 рр., він використовував свій набутий життєвий і професійний досвід, напрацьовані особисті контакти, створену ним навчальну інституцію МІМ-Київ задля покращення та розширення діяльності Пласту в Україні. Свідченням його системного підходу до організації роботи було заснування Фонду розвитку Пласту, що дало можливість сплачувати зарплатню постійним працівникам та фінансувати низку таких потрібних для скаутської організації проєктів, зокрема проведення таборів, організацію поїздок за кордон, покращення матеріальної бази тощо. Б. Гаврилишин істотно допоміг трансформувати Пласт із регіональної західноукраїнської організації в набагато ширшу загальнонаціональну структуру.

Література:

1. Архів Пластового музею у Клівленді. Ф. МА-11 УСП, папка «3 к УСП Лісові Чорти».
2. Білавич І., Савчук Б. Здоров'язбереження в «Пласті». URL: <https://www.sworld.education/konferm2/242.pdf>.
3. Віднянський С. Гаврилишин Богдан Дмитрович. *Україна в міжнародних відносинах* : енциклопедичний словник-довідник. Випуск 5. Біографічна частина: А – М / відп. ред. М. Варварцев. Київ : Інститут історії України НАН України, 2014. С. 88–89.
4. Гаврилишин Б. Залишаюсь українцем: спогади. Київ : Університетське видавництво «Пульсари», 2011. 288 с.
5. Гримич М. Святково-обрядова практика Пласту як предмет фольклорно-етнографічного дослідження. *Етнічна історія народів Європи*. 2009. Вип. 29. С. 4–10.
6. До питання фінансування Пласту в Україні (інтерв'ю). *Пластовий Шлях*. Львів, 2009. Ч. 3(159).
7. Лісові Чорти: їх життя і буття. 1922–1945. Ювілейний історично-мемуарний збірник у їх шістдесятиріччя. Вашингтон ; Нью-Йорк ; Торонто, 1983. 230 с.
8. Лісові Чорти: їх життя і буття. Книга друга. 1945–2007. Ювілейний історично-мемуарний збірник у їх вісімдесятиліття. Львів ; Нью-Йорк, 2010. 364 с.
9. Маруняк В., М. Р. Табори Д. П. *Енциклопедія українознавства. Словникова частина (ЕУ-ІІ)*. Париж ; Нью-Йорк, 1976. Т. 8. С. 3120.

10. Митрополит Андрей Шептицький та Пласт. Львів : Артос, 2012. 292 с.
11. Савчук Б. Український Пласт. 1911–1939. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 1996. 264 с.
12. Сич О. Пласт: нарис витоків, історії, сьогодення. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 1999. 76 с.
13. Сич О. Пласт – український скавтинг: нарис витоків, історії, сьогодення. 2-ге вид., змін., доп. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2012. 288 с.
14. Пласт. Унікальна історія українського скаутського руху / О. Субтельний та ін. Торонто : Пластове Видавництво Plast Publishing Inc., 2019. 440 с.
15. Український табір ДП в Авгсбурзі. Спомини. Документи. Світлина / упор. В. Сергійчук. Вишгород : ПП Сергійчук М.І., 2020. 402 с.
16. Шаповал Ю. ДІ-ПІ. *Енциклопедія сучасної України* : у 30 т. / ред. кол. : І. Дзюба та ін. ; НАН України, НТШ. Київ, 2007. Т. 7 : Г – Ді. С. 693–694.